

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”
КАТЕДРА „АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ
НАУКИ”

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Цветана Александрова Стоянова,

УНСС – София, катедра „Управление”,

професионално направление 3.7. „Администрация и управление”

за дисертационен труд на тема:

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ
НА ВЪЗРАСТНИ В КАЗАХСТАН

разработен от **Еркин Турашевич Исимбаев**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по професионално

направление 3.7. „Администрация и управление”

докторска програма “Социално управление”

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд, съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” №1919 от 18.12.2018 г.

1. Кратка характеристика на представения дисертационен труд.

Актуалност.

Дисертационният труд на Еркин Исимбаев е посветен на един актуален, недостатъчно изследван проблем, а именно образованието за възрастни

осигуряващо учене през целия живот и способстващо самореализацията на личността.

Дисертационният труд е с обем 178 страници, съдържа въведение, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература и 11 приложения (54 стр.). Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени изводи.

Структурата на труда е логически правилно изградена. Тя е подчинена на основната изследователска теза и е ориентирана към постигане на целта и поставените задачи.

Обзора на литературните източници предполага осъществяването на задълбочено изследване и предоставя възможност на автора за обобщения и изразяване на лична позиция. Списъкът на използваните литературни източници съдържа 169 заглавия на руски и английски език.

Илюстративният материал е достатъчен в количествено и качествено отношение (19 таблици и 37 фигури).

Формулировките на обекта, предмета, целта, изследователската теза, изследователските подходи и методи са описани подробно в увода. Авторът първо представя проблемен анализ, изследвайки теоретичните измерения и особеностите на обучението за възрастни, след което намира адекватния инструментариум за провеждане на изследването.

Използваните в изследването подходи и методи са съвременни и обосновани, като авторът борави добре с тях. Формулираният алгоритъм на емпиричното изследване е логичен и е изпълнен точно.

Стилът на изложението в целия материал е добър. Боравенето с литературните източници е коректно. Структурата на изследването е съобразена с поставените цели, обект и предмет и води логически до защита на издигнатата теза.

По същество **първа глава** представлява задълбочен теоретичен обзор на написаното от водещи изследователи, работещи в областта на обучението за възрастни. Анализират се трудовете на К.Д. Ушинский, В.Я. Стоюнин, Н.И. Пирогов, Н.А. Корф, В.И.Чарнолуцкий, Н.А.Рубакин и др. Посочват се причините, водещи до популяризиране на тази концепция в последните години в Казахстан. Разкриват се особеностите на нормативната уредба в Казахстан, свързана с условията за достъп до обучение и придобиване на професионална квалификация за възрастни, както и начините за подбор и задълженията на учащите по време на обучението.

Тук авторът представя опита на страните, в които се развива успешно образователната концепция "Учене през целия живот" (Дания, Германия, Швеция, Англия, Русия, Япония, Южна Корея и др.) и я сравнява с равнището на развитие в Казахстан. Изводите, които прави, са че в Казахстан образованието за възрастни се намира на много ранен етап на развитие. Няма изградена система за развитие на това направление, не е разработена нормативно-правова база за създаване на центрове и училища за обучение на възрастни за пълноценно провеждане на образователни мероприятия и няма учебно- методични комплекси за провеждане на учебни занятия.

Във втора глава се представят различните форми, прилагани през годините за обучение на възрастни в Казахстан. Подчертава се, че те се свеждат най-вече до повишаване на квалификацията на служителите в различните заводи и в създадените институти към университетите и не се различават от традиционните форми на обучение. Посочва се ролята на основания през 2012 г. Център за обучение на възрастни в Акмолинска област, който ако докаже своята ефективност може да стане модел за създаване и на други центрове в останалата част на страната. Тук авторът разработва и методика за начина на преподаване на тази специфична група

учащи. За оценка на психологическото състояние на възрастните хора и тяхната готовност за учене извършва проучване, в което участват 123 респондента.

Трета глава представя анализ на резултатите от изследването. Направеният анализ и формулираните изводи дават основание да се заключи, че дефинираната изследователска цел е постигната и основните изследователски задачи са решени. Следва да се посочи и, че в дисертационното изследване дисертанта като цяло е проявил определена способност за ясно открояване и аргументирана научна защита на своите виждания за специфичните особености на обучението за възрастни.

В заключението на дисертацията са обобщени изводите от теоретичното и практическото изследване и са формулирани препоръки.

2. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

Оценявам като обективна и коректна, приложената справка за научните постижения с приносен характер, съдържащи се в дисертационния труд на Еркин Исимбаев. Основно те се свеждат до доказване с нови и с адаптация на известни методи на съществени аспекти от изследвания научен проблем, концепция или теория. Предложени са четири приноса:

1. За първи път са анализирани: състоянието на проблема и етапите на развитие на образованието за възрастни в Казахстан;
2. От гледна точка на системния подход беше разработена и съдържателно разкрита система за създаване и функциониране на Център за обучение на възрастни;
3. Разработена и апробирана е концепцията (програми, учебно-методични комплекси и правно-нормативни документи) за организационно

педагогическа подкрепа на дейността на Центъра за обучение на възрастни;

4. Научните резултати от дисертационното изследване са систематизирани и адаптирани към образователния процес на центровете за обучение на възрастни в Република Казахстан.

Особено силно оценявам третия от тях. Считаю, че резултатите от извършените в дисертационния труд изследвания представляват лично дело на дисертанта. Те очертават в значителна степен значимостта на постигнатите научни и научно приложни приноси за практиката.

3. Оценка на публикациите по дисертацията

Посочени са 5 публикации, свързани с темата на дисертацията. Всички публикации са в проблемното поле на дисертационното изследване. Написани са коректно и отразяват конкретни аспекти на изследователската работа на докторанта. Те са представителни и осигуряват достатъчно разпространение на резултатите от изследването сред академичната общност у нас и в чужбина, още повече, че една от публикациите е в списание с импакт фактор.

4. Оценка на автореферата

Към дисертацията е представен автореферат в обем от 31 страници. В него коректно и достатъчно прецизно е отразено съдържанието на дисертационния труд. В автореферата се открояват най-важните моменти от направеното изследване. Точно са представени приносите на докторанта.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторантът представя дисертация, в която се демонстрира добра теоретична подготовка и възможности за по-нататъшна изследователска

дейност. Това ми дава основание да отправя следните **критични бележки** с цел усъвършенстване на постигнатото до момента:

1. Позоваването на голям брой автори и на различни идеи, които са насочени към проблематиката на дисертационното изследване, на места създава впечатление за претрупаност с излишна информация. Най-вече в първа глава.
2. Анкетата за оценка на психологическото състояние на възрастните хора и тяхната готовност за учене се нуждае от по-прецизна обработка. Влиянието на отговорите на въпросите, може да доведе до изместване на средните оценки в зависимост от вида на обучението, възрастта, пола и др. От такъв факторен анализ биха могли да се получат много интересни и изненадващи резултати.

Отбелязвам тези забележки по-скоро като препоръка за бъдещата работа на дисертанта след защитата на докторската му дисертация. Те не променят общото ми положително отношение към представения за рецензиране дисертационен труд.

Към докторанта имам и следния **въпрос**:

1. Тъй като създадения Център за обучение на възрастни е пилотен за Акмолинска област, бихте ли посочили, дали дейността му се счита за успешна и дали има изградени и други по негово подобие в останалите области, в Казахстан?

Посочените критични бележки и поставения въпрос не намаляват научната стойност на разработката и не влияят върху общата положителна оценка на дисертационния труд, като самостоятелно изследване с доказани научни и научно приложни приноси. Те произтичат, както от сложността и многоаспектността на изследваните проблеми, така и от стремежа на

докторанта да обхване максимално широк кръг от въпросите, касаещи обучението за възрастни.

Заклучение

Дисертационният труд на докторант **Еркин Турашевич Исимбаев** отговаря на законовите изисквания и на вътрешните правила на ВСУ „Черноризец Храбър“. Темата на дисертацията е актуална и се основава на значителна по обем литература, издържана методология, постигнати научни и научно-приложни резултати с приносен характер, доказана практическата приложимост на предложената методика и като цяло постигнати цели и задачи на изследването.

Всичко това ми дава основание да дам **положителна оценка** на рецензирания дисертационен труд със заглавие **„Възникване и развитие на системата за образование на възрастни в Казахстан“** и да предложи на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен **"доктор"** на **Еркин Турашевич Исимбаев**, в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, докторска програма “Социално управление”.

07.01.2019 г.

София

Член на жури:

/доц. д-р Цветана Стоянова/